

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

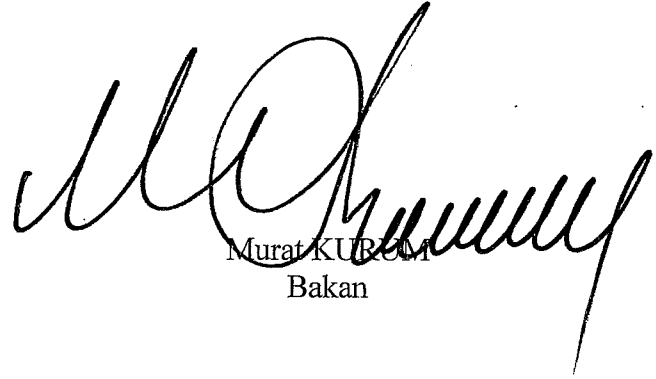
Sayı :30824082-610 - 536 7711
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

26 Aralık 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURBAN
Bakan

EK:

- Liste (6 Adet, 8 Sayfa)
- Cevap Yazısı (107 Adet, 175 Sayfa)

DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ
SAYIN DERSİM DAĞ'IN
TBMM 7/72907 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Diyarbakır'da bulunan Hevsel Bahçeleri 7 bin yıldır tarihin vazgeçilmez bir parçasıdır. Kent, Hevsel Bahçeleri ve Dicle Nehri üzerinden var olmuştur. Bu anlamda Diyarbakır'ın ruhu Hevsel Bahçeleri ve Dicle Nehridir. Ne yazık ki, doğa harikası olan Hevsel Bahçeleri 2015 yılında UNESCO tarafından Dünya Mirası listesine dahil edilmesine rağmen talan politikalarına uğramaktadır. Gerek uluslararası sözleşmeler gerekse ulusal kanunlar, yönetmelikler, ilke kararlar olmasına rağmen söz konusu doğal ve kültürel miras alanları onarılamaz tahribatlar ile karşı karşıyadır. Özellikle çatışmalı süreç ve belediyenin kayyım yönetimine geçmesiyle birlikte alanda tahribatlar derinleşerek artmıştır. Tarihi Suriçi'nde 6 mahallede binlerce yapı yıkılarak, neredeyse alanın tamamı insansız hale getirilmiş, tescilli ve tescile değer onlarca yapı yok edilmiş, Bölge Koruma Kurulu onayı olmadan surlar ile Hevsel Bahçeleri arasında millet bahçesi, On Gözlü Köprü etrafında çevre düzenlemesi, DSİ tarafından nehir yatağını bozmak suretiyle taş tahkimatları yapılmıştır.

Tarihi On Gözlü Köprü ve çevresi tamamen yok edilme riski ile karşı karşıya kalmıştır. Dünya mirası yok edilmek istenmektedir. Bu yetmezmiş gibi, üstüne Turizm ve Kültür Bakanlığı'nın vesilesiyle Sur'da festival düzenlenmek istenmektedir. Ekonomik krizde milyonlarca para harcanarak yapılacak sözde festivallerin, tarihi dokunun ve doğal peyzaj alanının korunmasına dair herhangi bir katkısı olmayacağı gibi, amacın yeni bir hafıza oluşturma ve kültürel asimilasyon çabalarının bir devamı olduğu da açıkça ortadadır. Hevsel Bahçeleri ve ekolojik çevresi, Dicle Nehri, tarihi surlar ve Suriçi Kentsel Sit Alanında hukuki normların işletilerek alanların derhal koruma altına alınması, kentin tarihsel, kültürel ve doğal yapısına zarar veren her türlü müdahaleden kaçınılması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

- 1-UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde bulunan Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Stratejik Planı'na uygun koruma önlemleri alınacak mıdır?
- 2-Hevsel Bahçeleri'nin de dahil olduğu alanı kaplayan ve devam eden projeler durdurulacak mıdır?
- 3-Diyarbakır kentinde doğal ve kültürel varlıkların korunması ve burada yapılacak her türlü faaliyet UNESCO'ya bildirilecek midir?
- 4-Dicle Nehri kıyı koruma bandı statüsüne alınacak mıdır?
- 5-Kentin ekolojik ve manevi değerlerine aykırı olan festival etkinliklerinin iptal edilmesi için bir girişiminiz olacak mıdır?

CEVAP

"Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı" UNESCO Dünya Mirası sınırları içerisinde bulunan "Suriçi Bölgesi" 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında 22.10.2012 tarihli ve 3900 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Riskli Alan" ilan edilmiş olup, söz konusu riskli alan sınırları içerisinde Koruma Amaçlı İmar Planı kararları doğrultusunda Bakanlığımızca proje ve yapım çalışmaları yürütülmektedir.

Bu minvalde, Bakanlığımızca yürütülen kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında Hevsel Bahçeleri ve Dicle Nehri çevresinde "Fiskaya-Yenikapı-Mardinkapı Sur Etekleri Etabı Sosyal Tesis Ve Dükkânlara Ait Rekreatyon Alanı (Dicle Vadisi Millet Bahçesi)" ile "Dicle Vadisi 32 Hektarlık Rekreatyon Alanı" projeleri haricinde gerçekleştirilen herhangi bir uygulama bulunmamaktadır.

3621 sayılı Kıyı Kanunu ve Uygulama Yönetmeliğinde "kıyı koruma bandı statüsü" şeklinde bir tanım bulunmamakta olup sahil şeridi tanımlaması bulunmaktadır. Anayasamızın 43. maddesi ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve Uygulama Yönetmeliği kapsamında deniz ve göllerde sahil şeridi uygulaması bulunmakta, kıyı mevzuatına tabi nehirlerde ise sahil şeridi uygulaması bulunmamaktadır.

Akarsularımızın nehir tanımına giren kesimleri Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Ek Listesine göre belirlenmiş ve bu kısımlar 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamına alınmıştır. Buna göre Dicle Nehri ana kolunun Bismil İlçesi ile Türkiye-Suriye Irak sınırı arasındaki kesimi dışında kalan kısımları 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında kalmamaktadır.

Ayrıca, söz konusu alanda Bakanlığımızca onaylanan Diyarbakır-Sur-Yukarı Kızıldaş Mahallesi sınırları içerisindeki Dicle Vadisi Rekreatyon Alanı (Doğa Parkı) ve Ağaçlandırma Alanı 1. Uygulama Etabına ilişkin 1/5.000 ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği ve 1/1.000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişikliği Diyarbakır 3. İdare Mahkemesinin 02/04/2019 gün ve E.2017/1227-K.2019/101 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.